

ไปนอนฟังไถ้รับอรุณกันเถอะ

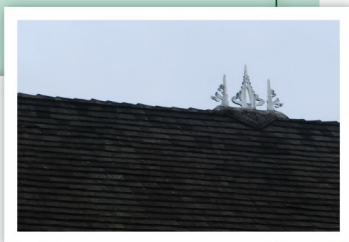
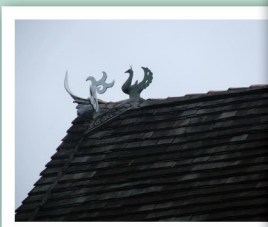
ความเป็นเมืองใต้คือคลานขยายบริเวณไปสู่บ้านนอกชอกนา จึงกลายเป็นค่า
ผูกพันให้พื้นที่ความเป็น “บ้านนอก” ถดถอยน้อยลง เหลือความเป็นพื้นบ้านพื้น
เมืองจากรายการโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ย้อนยุค แต่เชื่อเถอะว่า เสียงไถ้ขันกระชั้น
ถี่ๆ โกลั่กลั่ตีตีห้า พร้อมกับสายลมหนาวหวัดหวัดนอกหน้าต่างเหนือหัวนอน ยังมีที่
หมู่บ้านไถ้ลือ ลิบสองปันนา

คนไถ้ลือที่บ้านเมืองข่า ลิบสองปันนา สาธารณรัฐ
ประชาชนจีน กับคนไทยนั้น มีภาษาที่คล้ายคลึงกันมาก หาก
ผู้ไปเยือนมีความรู้ภาษาล้านนา หรือคำลาวล้านช้างเสีย
หน่อย ก็จะสามารถสื่อสารกับคนลือในหมู่บ้านนี้ได้มากกว่า
ครึ่ง

ภาษา เป็นเครื่องชี้วัดเหล่ากของผู้คนได้ดี ดึกว่า
การแต่งกาย หรือประเพณีพิธีกรรมอื่นๆ เพราะของอย่าง
หลังนั้น ลอกเลียนกันได้ง่าย ส่วนภาษาแม่ที่พูดกันแต่ซ้อน
แต่ซ้อน หากผู้คนเจ้าของภาษาอยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่
ภาษาก็จะคงอยู่ได้นาน ด้วยเหตุนี้ คนไทยหลายคน เมื่อได้
พูดคุยกับไถ้ลือเมืองจีน จึงอดคิดไม่ได้ว่า “หรือจะเป็นญาติ
แต่ปางบรรพ์”

ชนบในการสร้างเรือนของไถ้ลือก็เป็นอีก
รูปลักษณะหนึ่งที่หาได้ภายในเมืองลิบสองปันนา ด้วยว่า
เป็นการสร้างเรือนแบบยกพื้นสูง ต่างจากชาวจีนหรือชาว
ฮั่นที่มักจะสร้างที่อยู่อาศัยติดดิน (ไม่ยกพื้น) นอกจากนี้ ยัง
ใช้หินรองเสา ซึ่งเรียกว่า “เฮือนหินหย่อง” หรือ “เฮือนหิน
ตั้ง” ซึ่งวิธีนี้เป็นประโยชน์คือ ประหยัดเนื้อไม้ทำเสา โดย
ไม่ต้องฝังลงดินด้วยความยาวเกือบช่วงแขน อีกทั้งยังดูแล
รักษา ป้องกันภัยจากปลวกที่แอบกัดกินต้นเสาในดินได้ด้วย

เรือนหินหย่องนี้ ในอดีตก็เคยมีการสร้างในพื้นที่
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือของไทย ตลอดจนไป
ถึงชาวลาวฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง มาในระยะหลัง เรือนลักษณะ

ดังก่อว่า หากดูได้น้อยเต็มที แต่ชุมชนไทลื้อที่เป็นหมู่บ้าน
วัฒนธรรม ยังคงรูปแบบการสร้างเรือนดังก่อเป็นส่วน
มาก

ที่พิเศษอีกประการหนึ่งคือ ตรงกลางสันหลังคา มี
การทำลวดลายยอดแหลม สูงราวหนึ่งศอก ถ้ามหาความรู้
จากผู้เฒ่าในหมู่บ้าน ท่านเรียกว่า “จ้อฟ้า” ซึ่งคงจะเป็นคำ
เดียวกับคำว่า ซ้อฟ้า ในภาษาไทย ส่วนบางท่านก็เรียกว่า
“เสาฟ้า” หรือ เสาฟ้า นั่นเอง

การสร้างบ้านแปงเมืองของไทลื้อในแบบหมู่บ้าน
หรือชุมชน ไม่มีการวางผังตัดถนนตรงหรือทำมุมจากอย่าง
บ้านจัดสรรของคนในเมืองสมัยปัจจุบัน จึงยังพบเห็นได้
ว่า ทางเดินในหมู่บ้านคดเคี้ยว ลัดเลาะไปในท่ามกลางต้น
มะพร้าวที่สูงลิ่ว แซมด้วยต้นส้มโอที่กิ่งโน้มเพราะลูกเชื่องๆ
ห้อยย้อยอยู่ตามกิ่งก้าน

เรือนของไทลื้อปลูกห่างๆ กัน โดยมีพื้นที่ที่เป็นสวน
ของแต่ละครัวเรือนกัน ในสวนนั้น นอกจากผลไม้สองอย่าง
ที่กล่าวมา ยังมีไม้ผลอื่น อย่าง มะละกอ กัลยง อ้อย ชนุน
มะไฟ รวมถึง “มะม่อนไซ้”

นอกจากนี้ ยังมีเงาะที่ใช้เป็นที่ปลูกผักไว้กินในครัว
เรือน มีหอม แมงลัก ผักเน้น ผักชี ตะไคร้ บวบ ถั่วฝัก
ลาย ฟักทอง ฯลฯ เครื่องปลูกของฝังดั่งที่กล่าวมา เมื่อ
รวมๆ กันอยู่ในสวน และในหลายๆ สวน จึงทำให้เกิดสภาพ
“หมู่บ้านในสวน” ไปโดยปริยาย

ตกตอนเย็น หากเดินเจียดไปใกล้ครัวก็อาจจะได้ยิน
เสียงทำกับข้าว ปรงอาหารกุกกัก บ้างก็เป็นเสียงโซลกบาง
สิ่ง เสียงแห่งความมีชีวิตชีวา ซึ่งจะกลายเป็นอาหารมื้อเอร็ด
ในอีกไม่กี่นาที

เมื่อดวงอาทิตย์ลับป่ากล้วยทางเมืองตะวันตก นาน
หลายชั่วหม้อข้าวเดือด ทั้งหมู่บ้านก็จะมีมืดมิด มีเพียงแสงไฟ
วับแวมจากบ้านเรือนลอดผ่านละเมาะไม้ริมทาง

หากเป็นคืนข้างแรม ท้องฟ้าที่มืดสนิทนั้นเป็นฉาก
อย่างดีให้ดวงดาวทอแสงระยิบระยับ คมชัดกระจ่างใส แต่
ถ้าหากเป็นคืนข้างขึ้น โดยเฉพาะคืนฟ้าเฝ้าเดือนเต็มดวง
ทำให้ดาวหลายดวงต้องหลบหน้า ลมบนที่พัดยอดมะพร้าว
ประกอกับความแจ่มกระจ่างของแสงจันทร์ จะสามารถ
มองเห็นใบมะพร้าวระริกโหวดอยู่บนลานพื้นดิน

ราตรีที่บ้านไทลื้อสิบสองปันนา จึงเป็นค่ำคืนที่จะ
ชักพาอารมณ์ของท่านให้ย้อนไปสู่วันเก่าก่อนที่คนใน
สังคมของสยามประเทศที่เคยประพาศสืบเนื่องกันมา คือ
ตกค่ำก็เข้านอนพักผ่อนกายา ครั้นใกล้รุ่งสว่างก็สำเนียง
เสียงไก่ขันบอกเวลารุ่งอรุณ เมื่อเสียงไก่บ้านใกล้ขันขึ้นแล้ว
เสียงไก่บ้านใกล้ขันรับ เอกอ้อเอ็กเอ็ก.. สลับกันไปมา และ
จะกระซิบซันถี่ๆ เมื่อฟ้าสว่างเริ่มเห็นลายมือ

สถาบันวิจัยภาษาฯ พาคุณเที่ยว

สิบสองปันนา

4-7 ธันวาคม 2553

สำรองที่นั่ง : คุณเอก

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล
โทร. 084-439 4164

คุณได้พิถีพิถันในบรรยากาศแบบนี้

ครึ่งหนึ่งลิ้นสุดเมื่อใด..